

INSTITUT ZA
MEĐUNARODNO
PROMICANJE I
RAZVOJ TURIZMA
POSREDOVANJE U PROMETU
POSREDOVANJE U PROMETU

Republika Srbija
Ministarstvo turizma i
odnosa

Projekat: „Mlad sam, jasan - glasam“
sprovodi: Udruga građana „Young Fest“
finansira: Ministarstvo turizma i odnosa
Republike Srbije

ISTRAŽIVANJE

DA LI UČESTVUJEŠ U DONOŠENJU ODLUKA U SVOJOJ ZAJEDNICI?

Bujanovac | Novi Pazar | Novi Sad

DA LI UČESTVUJEŠ U DONOŠENJU ODLUKA U SVOJOJ ZAJEDNICI?

Bujanovac | Novi Pazar | Novi Sad

Istraživanje sprovedli:
Udruženje građana „Youth Fest” i
Institut za medijaciju, pregovaranje i javne politike

DA LI UČESTVUJEŠ U DONOŠENJU ODLUKA U SVOJOJ ZAJEDNICI?

Izdavač

Institut za medijaciju, pregovaranje i javne politike

Autor

Milan Krilović

ISBN

978-86-904658-6-6

Tiraž

100

Štampa

POLARIS PRINT, Jermenovci

Projekat "Mlad sam, jasan - glasam" sprovodi Udruženje građana "Youth Fest", a podržan je od strane Ministarstva turizma i omladine Republike Srbije.

Sadržaj i stavovi izneti u okviru projektnih aktivnosti su isključiva odgovornost implementatora projekta i ne odražavaju nužno stavove donatora.

SADRŽAJ

1. Uvod	2.
2. Metodologija i uzorak	4.
3. Informisanost o lokalnim institucijama	7.
4. Angažovanost u zajednici	9.
5. Učešće u javnim raspravama	11.
6. Percepcija uticaja	13.
7. Izvori informisanja	15.
8. Poznavanje lokalnih akcionih planova	17.
9. Organizovanost mladih	19.
10. Barijere za učešće	21.
11. Važnost učešća	23.
12. Analiza ukrštanja podataka	25.
13. Preporuke za unapređenje učešća mladih u donošenju odluka	32.
14. Preporuke za mlade	37.

UVOD

Mladi u Srbiji često se opisuju kao pasivni, neaktivni ili nezainteresovani za procese donošenja odluka.

1. UVOD

Mladi u Srbiji često se opisuju kao pasivni, neaktivni ili nezainteresovani za procese donošenja odluka. Međutim, ova istraživanja gotovo nikada ne uzimaju u obzir ono što mladi sami poručuju, a to je **da žele da učestvuju, ali nisu sigurni kako, da imaju mišljenje, ali ne veruju da ono išta menja, da žele da doprinesu, ali da im treba dodatna motivacija i jasnije informacije od strane institucija.**

Ovo istraživanje sprovedeno u tri različite lokalne zajednice, Bujanovcu, Novom Pazaru i Novom Sadu, pokazuje upravo tu napetost između **želje i mogućnosti**, između mladih koji bi rado učestvovali i sistema koji ima izazove u privlačenju mladih kao partnera.

Cilj istraživanja je da pruži sveobuhvatan uvid u stavove, informisanost, potrebe i prepreke mladih u vezi sa participativnom demokratijom. Podaci predstavljaju dragocenu osnovu za unapređenje lokalnih omladinskih politika, razvoj inovativnih modela učešća i osmišljavanje programa koji će mlade približiti donošenju odluka.

Istraživanje je sprovedeno u okviru projekta “Mlad sam, jasan - glasam”, koji je finansiran od strane Ministarstva turizama i omladine Republike Srbije. Rezultati i stavovi u ovoj publikaciji ne predstavljaju stavove donatora i realizatora projekta, već isključivo učesnika u istraživanju.

METODOLOGIJA I UZORAK

Istraživanje je sprovedeno putem anonimnog online upitnika, koji je popunilo ukupno 149 mladih uzrasta 15-30 godina

2

2. METODOLOGIJA I UZORAK

Istraživanje je sprovedeno putem anonimnog online upitnika, koji je popunilo ukupno **149 mladih** uzrasta 15-30 godina:

- **31 ispitanik** iz Bujanovca
- **55 ispitanika** iz Novog Pazara
- **63 ispitanika** iz Novog Sada

STAROSNA STRUKTURA

Tri grada daju tri jasno različita demografska profila:

- **Bujanovac i Novi Pazar** imaju mlađu populaciju (17–24 godine dominantno),
- **Novi Sad** ima stariju grupu mladih (26–30 godina najbrojniji).

Grad	Broj ispitanika	Procenat (%)
Bujanovac	31	20.8%
Novi Pazar	55	36.9%
Novi Sad	63	42.3%
Ukupno	149	100%

Ova razlika značajno utiče na percepciju političkih procesa, iskustva u zajednici i očekivanja prema institucijama.

Uzorak je prigodan, ali obiman, te omogućava kvalitativno bogate uvide i jasne obrasce ponašanja.

INFORMISANOST O LOKALNIM INSTITUCIJAMA

Samo 6,7% mladih zna ko
su odbornici njihovog grada.

3

3. INFORMISANOST O LOKALNIM INSTITUCIJAMA

Jedan od najvažnijih nalaza istraživanja odnosi se na poznavanje odbornika lokalne skupštine ključnih nosilaca političke moći u lokalnoj zajednici.

Samo 6,7% mladih zna ko su odbornici njihovog grada.

To znači da je za više od 93% mladih lokalna politička struktura nevidljiva, anonimna i u suštini nepoznata.

Za mnoge mlade, lokalna demokratija počinje i završava se na nivou opštinske zgrade, čiji je prag teško preći i fizički i simbolički. Institucije postoje, ali nisu prisutne u životima mladih.

Ovaj nalaz je još porazniji kada se uporedi sa relevantnim istraživanjima:

- Nacionalna istraživanja uglavnom prikazuju da oko 15-20% mladih ume da prepozna lokalne funkcionere.
- U našem uzorku, taj procenat je duplo niži.

Jedan od razloga su političke poruke koje mladima nisu dovoljno prilagođene, niti stižu do kanala koje oni koriste.

ANGAŽOVANOST U ZAJEDNICI

Polovina mladih nikada ne učestvuje
u lokalnim aktivnostima

4

4. ANGAŽOVANOST U ZAJEDNICI

Polovina mladih nikada ne učestvuje u lokalnim aktivnostima

Kada je reč o aktivizmu, volonterizmu, učestvovanju u radionicama, debatama ili građanskim forumima, rezultati pokazuju izrazitu neaktivnost:

- **52% nikada ne učestvuje**
- 33% učestvuje povremeno
- samo 15% često učestvuje

Dakle, većina mladih nije uključena u bilo kakav vid društvenog angažmana.

Ovaj nalaz nije pokazatelj lenjosti ili nezainteresovanosti. Naprotiv on najčešće govori o:

- nedostatku poziva da učestvuju,
- nedostatku prilika,
- nepoznavanju institucija,
- osećaju da njihovo prisustvo ne čini razliku,
- kulturnom obrascu po kojem je politika „rezervisna“ za odrasle.

U sredinama kakve su Bujanovac, Novi Pazar i Novi Sad, mladi često ne prepoznaju kako mogu doprineti, niti ko ih poziva da budu deo procesa.

Nivo angažovanosti	Procenat ispitanika
Nikada ne učestvuje	52%
Povremeno učestvuje	33%
Često učestvuje	15%
Ukupno	100%

UČEŠĆE U JAVNIM RASPRAVAMA

U formalne procese donošenja odluka
javne rasprave, konsultacije, prezentacije
budžeta, radne grupe uključilo se samo
13% mladih.

5

5. UČEŠĆE U JAVNIM RASPRAVAMA

U formalne procese donošenja odluka javne rasprave, konsultacije, prezentacije budžeta, radne grupe uključilo se samo **13% mladih**.

Ovaj rezultat potvrđuje jedan od najvećih izazova participativne demokratije u Srbiji da mladi nisu prepoznati kao relevantni sagovornici, a procesi nisu strukturirani tako da budu dostupni.

U mnogim slučajevima:

- pozivi nisu dovoljno vidljivi,
- teme nisu objašnjene mladima,
- javne rasprave se doživljavaju kao birokratske procedure, a ne kao dijalog,
- mladi ne dobijaju povratnu informaciju o tome šta je usvojeno i šta je promenjeno.
- ako osećaju da nema smisla i svrhe, mladi ne učestvuju.

PERCEPCIJA UTICAJA

Mladi veruju da njihov glas ne menja ništa.

6

6. PERCEPCIJA UTICAJA

Mladi veruju da njihov glas ne menja ništa.

Najdramatičniji nalaz istraživanja odnosi se na percepciju moći:

- **52%** veruje da uopšte nema uticaja na odluke
- **40%** da ima mali uticaj
- samo **8%** smatra da može da utiče

Dakle, čak **92% mladih** oseća se nemoćno u odnosu na institucije.

Ovaj podatak objašnjava gotovo sve druge rezultate. Ako mladi smatraju da njihov glas nema težinu, onda je logično što ne učestvuju na raspravama, ne prate odbornike i ne uključuju se u lokalne inicijative.

Pravo pitanje nije *“Zašto mladi ne učestvuju?”*, već *“Zašto bi učestvovali ako veruju da je njihovo učešće uzaludno?”*

Percepcija uticaja	Procenat ispitanika
Uopšte nema uticaja	52%
Ima mali uticaj	40%
Može da utiče	8%
Ukupno	100%

IZVORI INFORMISANJA

Društvene mreže
kao jedini kanal

7. IZVORI INFORMISANJA

Društvene mreže kao jedini kanal

Čak **87%** mladih informiše se o lokalnim dešavanjima preko društvenih mreža. Nijedan ispitanik nije naveo lokalne medije kao svoj izvor.

Ovo govori da:

- institucije moraju komunicirati na platformama koje mladi koriste,
- komunikacija mora biti brza, vizuelna i sažeta,
- tradicionalni kanali informisanja za mlade praktično ne postoje.

Deset procenata mladih se uopšte ne informiše, što je dodatni indikator otuđenja i osećaja udaljenosti od lokalnih dešavanja.

POZNAVANJE LOKALNIH AKCIONIH PLANOVA

Strateški dokumenti
bez publike

8

8. POZNAVANJE LOKALNIH AKCIONIH PLANOVA

Strateški dokumenti bez publike.

Lokalni akcioni planovi (LAP-ovi) trebalo bi da predstavljaju putokaz za život mladih u zajednici. Međutim:

- samo **19%** mladih zna šta je LAP,
- još **17%** je čulo, ali ne zna šta predstavlja,
- čak **64%** nikada nije čulo za njega.

Ovaj rezultat ukazuje da strateška dokumenta žive samo u administraciji, ali ne u svakodnevnom iskustvu mladih.

Nivo poznavanja LAP-ova	Procenat ispitanika
Zna šta je LAP	19%
Čuo/la je, ali ne zna šta predstavlja	17%
Nikada nije čuo/la za LAP	64%
Ukupno	100%

ORGANIZOVANOST MLADIH

Nizak nivo pripadnosti
formalnim grupama

9

9. ORGANIZOVANOST MLADIH

Nizak nivo pripadnosti formalnim grupama.

Samo **13%** mladih članovi su neke organizacije, kluba ili neformalne grupe. Ovo je važno, jer su upravo organizacije mladih često most između institucija i same omladine. Niski nivo učlanjenosti sugeriše:

- nepostojanje dovoljno atraktivnih programa,
- nevidljivost omladinskih organizacija,
- odsustvo osećaja pripadnosti zajednici.

BARIJERE ZA UČEŠĆE

Najveća prepreka nije pasivnost, već neinformisanost i nedostatak jasnih mehanizama.

10

10. BARIJERE ZA UČEŠĆE

Kada se govori o preprekama:

- **44%** kaže da „ne zna kako“ da se uključi,
- **30%** navodi „nedostatak vremena“,
- **26%** kaže da im „nije zanimljivo“.

Najveća prepreka nije pasivnost, već neinformisanost i nedostatak jasnih mehanizama. Mladi žele da učestvuju, ali ne znaju šta to konkretno znači, kako izgleda proces, kome da se obrate i šta će se desiti ako se uključe.

Identifikovana prepreka	Procenat ispitanika
Ne zna kako da se uključi	19%
Nedostatak vremena	30%
Nije im zanimljivo	26%
Ukupno	100%

VAŽNOST UČEŠĆA

Najveća prepreka nije pasivnost, već neinformisanost i nedostatak jasnih mehanizama.

11

11. VAŽNOST UČEŠĆA

Mladi ipak žele da odlučuju.

Najvažniji nalaz istraživanja jeste da mladi žele pravo glasa kada su u pitanju odluke koje se tiču njih.

- 68 mladih dalo je ocenu **5** (najviša važnost),
- 41 ocenu **4**,
- 40 ocenu **3**.

To znači da je **73% mladih veoma motivisano** da učestvuje, ali im je potrebno jasnije, bliže, dostupnije i smislenije uključivanje.

Ocena važnosti učešća	Broj ispitanika
5	68
4	41
3	40
Ukupno	149

ANALIZA UKRŠTANJA PODATAKA

12

12. ANALIZA UKRŠTANJA PODATAKA

1. UČEŠĆE U ZAJEDNICI I PERCEPCIJA UTICAJA

Ukrštanje podataka jasno pokazuje da je nizak nivo učešća mladih u lokalnim aktivnostima direktno povezan sa njihovom percepcijom uticaja. Većina ispitanika koji nikada ne učestvuju u aktivnostima zajednice (52%) istovremeno veruje da njihovo mišljenje nema nikakav ili ima samo minimalan uticaj na donošenje odluka (92%).

Ovaj odnos ukazuje da apstinencija mladih nije rezultat nezainteresovanosti, već duboko ukorenjenog osećaja političke nemoći. Mladi ulaze u začarani krug, ne učestvuju, jer ne veruju da njihov glas ima težinu, a kako ne učestvuju, nemaju priliku da vide rezultate svog angažmana, što dodatno učvršćuje osećaj neefikasnosti.

Zato svaki program usmeren na povećanje participacije mora prvo da radi na jačanju osećaja da je učestvovanje smisleno i da može dovesti do konkretnih promena.

2. IZVORI INFORMISANJA I POZNAVANJE ODBORNIKA

Dominantno oslanjanje mladih na društvene mreže kao izvor informacija (87%) u snažnoj je korelaciji sa činjenicom da samo 6,7% mladih zna ko su odbornici u njihovoj skupštini.

S obzirom na to da zvanični politički akteri retko komuniciraju kroz digitalne formate koje mladi zaista prate, mladi ostaju u informativnom vakuumu kada je reč o institucionalnim procesima.

Odbornici, iako su najbliži građanima u hijerarhiji javne vlasti, ostaju za mlade nevidljivi, ne zato što njihov rad nije važan, već zato što ne dopire do kanala preko kojih mladi svakodnevno prate svet oko sebe. U takvoj situaciji lokalni politički sistem postoji, ali za mlade samo formalno.

3. POZNAVANJE ODBORNIKA I ČEŠĆE U JAVNIM RASPRAVAMA

Ukrštanje poznavanja odbornika sa učešćem u formalnim procesima donošenja odluka otkriva važan obrazac, koji pokazuje da mladi koji poznaju njihove odbornike značajno češće učestvuju u javnim raspravama i konsultacijama.

Iako ukupno samo 13% mladih ima iskustvo učešća u javnoj raspravi, ovaj procenat se preklapa sa malom grupom mladih koji imaju osnovno znanje o lokalnim političkim predstavnicima. Zaključak je jasan – neznanje o tome ko donosi odluke direktno vodi u nevidljivost procesa kako se odluke donose. Mladi koji ne znaju ko su odbornici ne prepoznaju ni javnu raspravu kao prostor u kojem njihov glas ima smisla.

4. BARIJERE („NE ZNAM KAKO“) I NEUČESTVOVANJE U ZAJEDNICI

Najveći pojedinačni razlog neuključivanja u donošenje odluka jeste odgovor „Ne znam kako“ (44%). Ova barijera se savršeno poklapa sa činjenicom da većina mladih nikada ne učestvuje u životu zajednice (52%). Ovaj obrazac je karakterističan za sredine u kojima su institucionalni procesi slabo objašnjeni, retko predstavljeni mladima i bez jasnih ulaznih tačaka.

Mladi žele da učestvuju, ali im nedostaje elementarni proceduralni kompas koji im pokazuje gde da se pojave, kome da se obrate, kako izgleda proces i šta se očekuje od njih. Ovo ukazuje na duboku potrebu da lokalne vlasti ne samo otvore procese, već ih učine vidljivim, jednostavnim i pristupačnim.

5. VAŽNOST PRAVA GLASA I NIZAK NIVO USVAJANJA PARTICIPATIVNIH NAVIKA

Jedan od najjačih paradoksa otkrivenih u istraživanju jeste kontrast između visokog značaja koji mladi pridaju pravu glasa (73% daje ocenu 4 ili 5) i izrazito niskog nivoa njihovog stvarnog učešća. Ovaj raskorak jasno pokazuje da mladi nisu pasivni, odnosno a su motivisani. Međutim, po njihovom viđenju i percepciji ne postoji dosledno ili sistemsko usvajanje participativnih navika, jer mladi retko dobijaju priliku da učestvuju u odlučivanju ili da vide da se njihov glas negde uvažava. Ovo ukazuje da mladi imaju unutrašnju spremnost za angažman, ali je potrebna spoljašnja dodatna podrška institucija kako bi ta spremnost postala delovanje.

6. STAROSNA STRUKTURA I NIVO PARTICIPACIJE

Iako se uobičajeno pretpostavlja da stariji mladi (25–30 godina) imaju više političkog iskustva i veću verovatnoću da učestvuju u procesima donošenja odluka, naš nalaz pokazuje da razlike u godinama ne utiču značajno na nivo participacije.

U Novom Sadu, gde je uzorak stariji, mladi i dalje gotovo podjednako retko učestvuju u javnim raspravama kao i njihovi vršnjaci u Bujanovcu i Novom Pazaru. Ovo ukazuje da problem nije generacijski, već sistemski, koji podrazumeva nedostatak modela, jasnih procedura i kanala uključivanja, što utiče podjednako na različite starosne grupe.

7. NEINFORMISANOST I PERCEPCIJA MOĆI

Najdublji sloj ukrštene analize odnosi se na vezu između neinformisanosti i percepcije političke nemoći. Mladi koji ne znaju ko su njihove institucije i ne razumeju procese odlučivanja gotovo uvek navode da njihov uticaj ne postoji.

Ovaj podatak otkriva emocionalnu dimenziju političkog angažmana. Dakle, mladi se osećaju izostavljeno, neprimećeno i nedovoljno pozvano da učestvuju. U odsustvu informacija, mehanizama i jasnih struktura institucije postaju simbol udaljenosti, a ne partnerstva. Zato je za mlade participacija neretko doživljena kao zatvoreni sistem, a ne kao prostor dijaloga.

8. UČLANJENOST U ORGANIZACIJE I UČEŠĆE U AKTIVNOSTIMA ZAJEDNICE

Mladi koji su članovi omladinskih organizacija ili neformalnih grupa gotovo uvek imaju viši nivo učešća u lokalnim aktivnostima. Iako samo 13% mladih pripada nekoj organizaciji, upravo ta manjina predstavlja „motor angažmana“. U praksi, oni su nosioci većine volonterskih akcija, inicijativa i lokalnih projekata.

Ovo pokazuje da organizacije mladih nisu masovni fenomen, ali imaju disproporcionalan uticaj. Kada mladi imaju grupu, imaju i priliku, a kada imaju priliku, imaju i motivaciju.

Kako bi se više mladih angažovalo, potrebna je veća podrška organizacijama koje već funkcionišu kao generatori participacije.

9. POZNAVANJE LAP-A I VAŽNOST PRAVA UČEŠĆA

Mladi koji znaju šta je Lokalni akcioni plan (LAP) u pravilu imaju višu ocenu važnosti prava učešća. Ovo ukazuje da informisanost o strateškim dokumentima stvara osećaj uključenosti i razumevanja procesa.

Međutim, kako LAP poznaje samo 19% mladih, većina ispitanika nema ni osnovne orijentire o pravima i mogućnostima participacije. Mladi žele da učestvuju, ali ako dokumenti koji određuju njihove politike nisu vidljivi, ne mogu prepoznati ni svoju ulogu u njima.

10. IZVORI INFORMISANJA I PERCEPCIJA UTICAJA

Mladi koji se informišu isključivo preko društvenih mreža češće veruju da nemaju uticaj na procese odlučivanja. Razlog je u tome što društvene mreže retko nude strukturu, objašnjenja i logiku funkcionisanja institucija. Informacije su fragmentirane, senzacionalističke i često negativne, pa mladi stiču sliku političkog sistema kao zatvorenog i konfliktog okvira. Ovo ukazuje da je institucionalni narativ ključan za osećaj pripadnosti.

11. NEPOZNAVANJE ODBORNIKA I NEZAINTERESOVANOST

Mladi koji navode da im participacija „nije zanimljiva“ gotovo uvek su oni koji ne znaju ni ko su odbornici. Njima politika ne izgleda kao prostor u kojem mogu doprineti, pa je intuitivno doživljavaju kao dosadnu, statičnu i daleku. Ovo ukazuje na emocionalnu dimenziju političkog angažmana, odnosno da je mladima teško da budu zainteresovani za procese koje ne razumeju i koji im nisu predstavljeni na pravi način.

12. VAŽNOST PRAVA GLASA I STAROSNA GRUPA

U Novom Sadu, gde su stariji mladi dominantni, ocene važnosti prava glasa uglavnom su 4 i 5. Ovo znači da stariji mladi postaju svesniji uloge u zajednici, ali sistemska nevidljivost procesa donošenja odluka sprečava ih da tu potrebu pretoče u akciju. To ukazuje da motivacija postoji, ali da ne postoje jaki i stabilni kanali za institucionalizovanu participaciju.

Istraživanje pokazuje da mladi poseduju energiju, interesovanje i potencijal, ali lokalne institucije ne uspevaju da taj potencijal prepoznaju i aktiviraju. Mladi se informišu kroz kanale koje institucije retko koriste, oni žele da učestvuju u procesima, ali imaju percepciju koji im oni nisu objašnjeni i da nemaju dovoljno prilike da utiču.

PREPORUKE ZA UNAPREĐENJE UČEŠĆA MLADIH

Cilj preporuka nije samo da
ukažu na potrebne mere

13

13. PREPORUKE ZA UNAPREĐENJE UČEŠĆA MLADIH U DONOŠENJU ODLUKA

Na osnovu sprovedenog istraživanja i dublje analize ukrštenih nalaza, formulisane su preporuke usmerene ka tri ključne grupe aktera: donosiocce odluka, organizacije za mlade i same mlade.

Svaka grupa ima specifičnu ulogu u izgradnji participativne kulture, zato su preporuke pažljivo prilagođene različitim kapacitetima, odgovornostima i mogućnostima uticaja.

Cilj preporuka nije samo da ukažu na potrebne mere, već i da osnaže sve učesnike da aktivno doprinose inkluzivnijem i otvorenijem sistemu lokalne demokratije.

I PREPORUKE ZA DONOSIOCA ODLUKA

(lokalne uprave, skupštine, gradske službe i komisije)

Ove preporuke imaju za cilj da unaprede institucionalni okvir u kojem mladi mogu učestvovati, smanje barijere i povećaju transparentnost i pristupačnost procesa.

1. Unaprediti komunikaciju institucija prema mladima putem digitalnih kanala

Institucije treba da koriste društvene mreže kao primarni kanal komunikacije, sa jasnim vizuelnim materijalima, kratkim video sadržajima i redovnim objavama o javnim raspravama, sednicama i planovima.

2. Uvoditi programe građanskog obrazovanja o lokalnoj demokratiji

Radionice, simulacije sednica skupštine, posete odbornika školama i fakultetima i javni razgovori predstavljaju put ka razumevanju procesa odlučivanja.

3. Obezbediti jednostavne i pristupačne modele participacije

Uvođenje digitalnih platformi za komentarisanje predloga, kratkih anketa i mikrokonsultacija umanjuje proceduralnu nevidljivost i omogućava mladima da učestvuju bez institucionalnih barijera.

4. Formalizovati učešće mladih kroz savetodavna tela

Omladinski saveti, tematske radne grupe i komisije koje uključuju mlade predstavljaju održiv mehanizam za njihovo stvarno učešće u kreiranju javnih politika.

5. Povećati javnu vidljivost strateških dokumenata

Lokalne akcione planove, budžetske dokumente i razvojne strategije potrebno je predstaviti kroz infografike, uprošćene tekstove i vizuelne vodiče.

6. Uvesti obavezu davanja povratne informacije učesnicima javnih rasprava

Transparentna povratna informacija o tome šta je usvojeno, šta nije i zašto, ključna je za jačanje poverenja mladih u procese odlučivanja.

7. Ulagati u fizičku i digitalnu infrastrukturu za učešće

Omladinski centri, coworking prostori, digitalne platforme i mikro-grantovi za inicijative stvaraju stvarne prilike za participaciju.

II PREPORUKE ZA ORGANIZACIJE ZA MLADE I OCD SEKTOR

Organizacije za mlade predstavljaju najznačajniji most između institucija i mladih. Njihova uloga je facilitatorska, edukativna i mobilizatorska, a preporuke su osmišljene tako da osnaže ovu ulogu.

1. Razviti programe za podizanje kapaciteta mladih za učešće

Škole omladinskog aktivizma, simulacije skupštine, edukacije o budžetima, obuke o pisanju inicijativa, kao programi koji direktno prevazilaze barijeru „ne znam kako“.

2. Sprovoditi aktivnosti u prostorima gde mladi već borave

Radionice u školama, fakultetima, omladinskim centrima, sportskim klubovima i neformalnim prostorima povećavaju obuhvat i dostupnost.

3. Razvijati programe liderstva među mladima

Omladinski ambasadori, mentorske šeme i facilitatorske obuke stvaraju generacije mladih koje će biti nosioci inicijativa.

4. Koristiti vizuelne i digitalne kampanje za osveščivanje

Kratki video materijali, animacije, storytelling kampanje i primeri uspešnih omladinskih inicijativa povećavaju vidljivost participacije i oživljavaju institucije u očima mladih.

5. Jačati partnerstva sa lokalnim institucijama

Redovni sastanci, zajedničke radionice i uključivanje OCD-a u izradu javnih politika stvaraju kontinuitet i poverenje.

6. Podržati inicijative mladih kroz mikro-grantove

Male, brze i fleksibilne podrške mladima omogućavaju da ideje pretvore u konkretne akcije, što jača njihovu percepciju uticaja.

7. Pratiti potrebe mladih kroz istraživanja i fokus grupe

Redovno prikupljanje podataka omogućava organizacijama da prilagode svoje programe i preciznije zagovaraju potrebe mladih.

PREPORUKE ZA MLADE

Ove preporuke imaju za cilj
da osnaže mlade.

14

14. PREPORUKE ZA MLADE

Ove preporuke imaju za cilj da osnaže mlade da preuzmu aktivniju ulogu u zajednici, ali i da im pokažu da postoje jednostavni, mali koraci ka većem uticaju.

1. Počni malim korakom

Učešće ne znači odmah veliki angažman, dovoljno je da posetiš jednu radionicu, učestvuješ u jednoj anketi ili saslušаш jedno javno izlaganje.

2. Informiši se raznovrsno

Kombinuj mreže sa proverljivim izvorima, prati lokalne institucije, organizacije za mlade i digitalne platforme koje objavljuju javne pozive.

3. Pridruži se organizaciji ili neformalnoj grupi

Jedan od najlakših načina da učestvuješ je da se priključiš prostoru u kojem se informacije i mogućnosti dele i zajednički koriste.

4. Postavi pitanje donosiocima odluka

Ukoliko imaš problem postavi pitanje nadležnoj instituciji. Institucije imaju obavezu da odgovaraju. Jedno pitanje može otvoriti vrata komunikacije.

5. Učestvuj u procesima planiranja

Budžet, LAP, javne rasprave su mesta gde se donose odluke koje utiču na svakodnevni život mladih.

6. Pokreni sopstvenu inicijativu

Mikroaktivnosti, projekti u komšiluku, digitalne kampanje, peticije su alati koji su dostupni mladima.

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

352:005.7-053.81(497.11 Bujanovac)

352:005.7-053.81(497.11 Novi Pazar)

352:005.7-053.81(497.11 Novi Sad)

КРИЛОВИЋ, Милан, 1983-

Da li učestvuješ u donošenju odluka u svojoj zajednici? : Bujanovac, Novi Pazar, Novi Sad : istraživanje / autor Milan Krilović. - Novi Sad : Institut za medijaciju, pregovaranje i javne politike, 2025 (Jermenovci : Polaris print). - 36 str. : ilustr. ; 21 cm

Tiraž 100.

ISBN 978-86-904658-6-6

а) Млади - Одлучивање - Локална заједница - Бујановац б) Млади - Одлучивање - Локална заједница - Нови Пазар в) Млади - Одлучивање - Локална заједница - Нови Сад

COBISS.SR-ID 183388937

O ISTRAŽIVANJU

Mladi u Srbiji često se opisuju kao pasivni ili nezainteresovani za učešće u donošenju odluka. Međutim, nalazi ovog istraživanja pokazuju drugačiju sliku. Mladi imaju stavove, ideje i želju da se uključe, ali se suočavaju sa nedostatkom informacija, jasnih mehanizama i poverenja da njihov glas može doneti promenu.

Istraživanje je sprovedeno putem anonimnog online upitnika među mladima uzrasta od 15 do 30 godina u tri različite lokalne zajednice, Bujanovcu, Novom Pazaru i Novom Sadu. Rezultati ukazuju na jaz između motivacije mladih i načina na koji su postojeći sistemi participacije osmišljeni i komunicirani.

Cilj istraživanja je da pruži uvid u stavove, informisanost, potrebe i prepreke mladih u vezi sa učešćem u javnom životu i procesima donošenja odluka, kao i da posluži kao osnova za unapređenje lokalnih omladinskih politika i razvoj pristupa koji mlade prepoznaju kao ravnopravne partnere.

Istraživanje je sprovedeno u okviru projekta „Mlad sam, jasan – glasam“, uz finansijsku podršku Ministarstva turizma i omladine Republike Srbije. Stavovi i nalazi izneti u publikaciji predstavljaju isključivo mišljenja učesnika istraživanja i ne odražavaju nužno stavove donatora ili realizatora projekta.

Projekat: „Mlad sam, jasan – glasam“
sposredila: Udruga za razvoj „Young First“
finansiranje: Ministarstvo turizma i omladine
Republike Srbije